

Markkinat-tiedotteessa käsitellään ajankohtaisia listayhtiön tiedonantovelvollisuuden, tilinpäätösvalvonnan, arvopaperikaupankäynnin sekä sisäpiiriasioiden tulkintoihin ja sääntelyyn liittyviä asioita sekä valvonnan havaintoja. Tiedotteen julkaisee Finanssivalvonnan Markkina- ja menettelytapavalvonta.

Tässä tiedotteessa kerromme seuraavista aiheista:

■ Ajankohtaista ESMAssa	1
■ Liikkeeseenlaskijat tarvitsevat LEI-tunnuksen johdon liiketoimien ilmoittamista varten	2
■ Yhteydenotot Finanssivalvontaan MAR-asioissa	2
■ Johtohenkilön lähipiiriyhtiöiden määritelmä muuttuu	3
■ Markkinoiden tunnustelua koskevat uudet menettelytavat voimaan 3.7.2016	4
■ Markkinoiden väärinkäyttöasetus muuttaa tiedottamisprosessia	6
■ ESMAn ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista voimaan 3.7.2016	7
■ Tilinpäätösvalvonnan tuloksia Euroopassa ja Suomessa 2015	9

Ajankohtaista ESMAssa

Viitearvoasetukseen liittyvä 2-tason sääntely

ESMA pyytää lausuntoja viitearvoasetuksen 2-tason sääntelystä. Lausuntoja pyydetään 30.6.2016 mennessä.

Arvopaperikeskusasetukseen liittyvä 3-tason ohjeistus

ESMA pyytää lausuntoja arvopaperikeskusasetukseen liittyvistä 3-tason ohjeista. Ohjeet käsittelevät menettelyä arvopaperikeskuksen osapuolen maksukyvyttömyystilanteissa. Lausuntoja pyydetään 30.6.2016 mennessä.

Lohkoketjuteknologian käyttö arvopaperimarkkinoilla

ESMA pyytää lausuntoja lohkoketjuteknologian (distributed ledger technology, hajautettu tilikirja) käytöstä arvopaperimarkkinoilla. Lausuntoja pyydetään 2.9.2016 mennessä.

Markkinoiden väärinkäyttöasetukseen liittyvät 3-tason ohjeet

ESMA viimeistelee parhaillaan markkinoiden väärinkäyttöasetukseen liittyviä 3-tason ohjeita. Ohjeet käsittelevät markkinoiden tunnustelua, sisäpiiritiedon julkistamisen lykäämistä sekä hyödykejohdannaisiin liittyvän sisäpiiritiedon julkistamista.

Lisätietoja antaa

johtava asiantuntija Ville Kajala, puhelin 010 831 5226.

Liikkeeseenlaskijat tarvitsevat LEI-tunnuksen johdon liiketoimien ilmoittamista varten

Liikkeeseenlaskija tarvitsee LEI-tunnuksen (Legal Entity Identifier) johtohenkilöiden ja heidän lähipiiriinsä kuuluvien liiketoimien ilmoittamista ja julkistamista varten. LEI-tunnusta voi hakea joko Patentti- ja rekisterihallitukselta tai joltain muulta sellaiselta tunnusten myöntäjältä, joka myöntää tunnuksia suomalaisille yrityksille tai muille yhteisöille.

Jos yhtiöllä on jo voimassaoleva LEI-tunnus, joka löytyy GLEIFin (Global Legal Entity Identifier Foundation) palvelusta www.gleif.org, sitä voi ja pitää käyttää. Lisää tietoa LEI-tunnuksesta ja sen hakemisesta on saatavilla [Patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilta](#).

Lisätietoja antaa

raportointiasiantuntija Henna Toivonen, puhelin
010 831 5372.

Yhteydenotot Finanssivalvontaan MAR-asioissa

Finanssivalvonnalla ei ole mahdollisuutta tällä hetkellä vastata kaikkiin sille tuleviin MAR-asetukseen liittyviin yhteydenottoihin. Ymmärrämme yhtiöiden tilanteen ja tarpeen saada vastauksia esitettyihin kysymyksiin, mutta toivomme, että mahdollisimman moni osoittaa tiedustelut sähköpostitse osoitteeseen [markkinat\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:markkinat(at)finanssivalvonta.fi). Näin saamme ohjattua kysymykset mahdollisimman laajalle joukolle MAR-asiiantuntijoita. Toisaalta pyrkimyksenämme on myös vastata usein esitettyihin kysymyksiin MAR-hankesivuilla tai Markkinat-tiedotteessa. Valitettavasti emme voi luvata vastausta jokaiselle kysyjälle erikseen.

Johtohenkilön lähipiiriyhtiöiden määritelmä muuttuu

Markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (MAR) soveltamisen alkaminen 3.7.2016 tuo muutoksia liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimivan henkilön ja hänen lähipiirinsä kuuluvan luonnollisen henkilön lähipiiriin kuuluvien yhteisöjen määrittelyyn.

Miten määräysvallassa oleva yhteisö määritellään MAR-asetuksen mukaan?

Johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriin kuuluvat yhteisöt (oikeushenkilöt) määritellään MAR 3(1) artiklan (26)(d) alakohdassa. Säännöksen mukaan lähipiiriin kuuluvat muun muassa oikeushenkilö, trusti tai henkilöyhtiö, joka on

- johtotehtävissä toimivan henkilön tai
- johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriin kuuluvan luonnollisen henkilön (puoliso, kansallisen lainsäädännön mukaisesti puolisoa vastaava kumppani tai huollettavana oleva lapsi tai muu samassa taloudessa vähintään vuoden ajan asunut sukulainen)

välittömässä tai välillisessä määräysvallassa.

MAR:ssa ei ole erikseen määritelty määräysvallassa olevaa yhteisöä. Määräysvallan määritelmään voidaan soveltaa AML 2:4 §:ää, jonka mukaan henkilöillä on määräysvalta yhteisössä, kun hänellä on:

1. enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai vastaavien osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja ääntenenemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; taikka
2. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä yhteisön hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämisen tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1) kohdassa tarkoitettu ääntenenemmistö.

AML 2:4 §:ssä on lisäksi tarkempia säännöksiä muun muassa siitä, miten äänestysrajoitukset, omat osakkeet ja välillinen tai tosiasiallinen määräysvalta vaikuttavat määräysvallan syntymiseen.

AML 2:4 §:ssä tarkoitettu määräysvalta voi syntyä vain yhdelle luonnolliselle tai oikeushenkilölle. Esimerkiksi johto-

tehtävissä toimivan henkilön ja hänen puolisonsa yhdessä tasaosuuksin omistama yhtiö ei ole kummankaan määräysvaltayhtiö. Tällainen yhtiö on kuitenkin yleensä lähipiiriyhtiö ns. vaikutusvaltayhteisönä (ks. tästä erikseen jäljempänä).

Missä tilanteessa yhteisön voidaan MAR:n mukaan katsoa kuuluvan johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriin? Miten vaikutusvaltayhteisö määritellään MAR:ssa?

Kumottavan AML:n säännöksistä poiketen MAR:n mukaiset velvoitteet ovat määräysvaltayhteisöjen ja niin sanottujen vaikutusvaltayhteisöjen osalta samat. Siksi jaolla määräysvalta- ja vaikutusvaltayhteisöihin ei ole jatkossa merkitystä johtohenkilöiden liiketoimien ilmoitusvelvollisuuden kannalta eikä näitä eritellä ilmoituslomakkeessa.

MAR 3(1) artiklan (26)(d) alakohdan mukaan oikeushenkilö, trusti tai henkilöyhtiö kuuluu johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriin, jos

- johtotehtävissä toimiva henkilö tai hänen lähipiiriinsä kuuluva luonnollinen henkilö hoitaa siinä johtotehtäviä¹ tai
- oikeushenkilö, trusti tai henkilöyhtiö on johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön välittömässä tai välillisessä määräysvallassa tai
- oikeushenkilö, trusti tai henkilöyhtiö on perustettu johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön hyväksi tai
- oikeushenkilön, trustin tai henkilöyhtiön taloudelliset edut ovat suuressa määrin samat kuin johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön taloudelliset edut.

MAR ei erikseen määrittele sitä, mitä edellä mainittu "taloudelliset edut ovat suuressa määrin samat" tarkoittaa. Vastaava määritelmä on aiemmin sisällytynyt markkinoiden väärinkäyttödirektiivin (2003/6/EY, MAD) nojalla annetun komission direktiivin 2004/72/EY 1 artiklan 2 kohtaan. Säännös oli pantu kansallisesti täytäntöön kumottavassa AML 12:4.1 §:n 6 kohdassa. Sen mukaan lähipiiriin kuulumi-

¹ Johtotehtävien hoitaminen on määritelty MAR 3(1)(25) artiklassa, ks. kysymys ja vastaus tästä edellä.

nen edellytti, että johtotehtävissä toimiva henkilö tai hänen lähipiiriinsä kuuluva luonnollinen henkilö omistaa suoraan tai välillisesti vähintään 10 prosenttia kyseisestä lähipiiryhteisöstä. Vaikka MAR ei mahdollistakaan sitä, että vastaavasta prosentuaalisesta omistusrajusta säädettäisiin kansallisesti, tätä raja-arvoa voi toistaiseksi käyttää tulkinta-apuna lähipiiriin kuuluvia yhteisöjä määriteltäessä. Näin esimerkiksi johtotehtävissä toimivan henkilön ja hänen puolisonsa yhdessä tasaosuuksin omistama yhtiö kuuluu johtotehtävissä toimivan henkilön lähipiiriin.

MAR 3(1) artiklan (26)(d) alakohdan eri kieliversioissa on eroja, jotka mahdollistavat toisistaan poikkeavien tulkintojen tekemisen eri jäsenvaltioissa siitä, voiko yhteisö kuulua lähipiiriin pelkästään siksi, että liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimiva henkilö tai hänen lähipiiriinsä kuuluva luonnollinen henkilö toimii johtotehtävissä kyseisessä yhteisössä vai onko sen lisäksi yhteisön ja liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimivan henkilön tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan luonnollisen henkilön välillä aina oltava säännöksessä tarkoitettu omistuksellinen tai muu taloudellinen yhteys.

Finanssivalvonta ei ennen tilanteen selkeytymistä valvojana edellytä sellaisten lähipiiryhteisöjen liiketoimien ilmoittamista, joihin liikkeeseenlaskijan johtotehtävissä toimiva henkilöllä tai hänen lähipiiriinsä kuuluvalla luonnollisella henkilöllä ei ole MAR 3(1) artiklan (26)(d) alakohdassa tarkoitettua omistuksellista tai muuta taloudellista yhteyttä.

Lisätietoja antaa

lakimies Pia Ovaska, puhelin 010 831 5296.

Markkinoiden tunnustelua koskevat uudet menettelytavat voimaan 3.7.2016

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus markkinoiden väärinkäytöstä (596/2014, MAR) tuli voimaan 3.7.2014 ja sitä aletaan soveltaa 3.7.2016. MAR 11 artikla sisältää säännökset markkinoiden tunnustelua ("market sounding") koskevista menettelytavoista. Markkinoiden tunnustelijaa koskevia tarkempia menettelytapaoheja annetaan komission 2-tason asetuksissa. Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/959 annetaan tarkemmat säännökset tiedon ilmaisevien markkinaosapuolten käyttöön tarkoitettua järjestelmistä ja ilmoitusmalleista sekä kirjattavien tietojen muodosta. Komission delegoitu asetus (EU) 2016/960 sisältää täydentäviä säännöksiä asianmukaisista järjestelyistä, järjestelmistä ja menettelyistä markkinoiden tunnustelun tekemisen yhteydessä. Lisäksi Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) antaa markkinoiden tunnustelua vastaanottaville ohjeita, jotka ovat vielä luonnoksia (tilanne 20.6.2016).

Mitä markkinoiden tunnustelu on ja ketä sääntely koskee?

Markkinoiden tunnustelu määritellään MAR 11.1 artiklassa. Säännöksen mukaan "markkinoiden tunnustelulla tarkoitetaan ennen liiketoimesta ilmoittamista tapahtuvaa tietojen välittämistä yhdelle tai useammalle mahdolliselle sijoittajalle tarkoituksena kartoittaa mahdollisten sijoittajien kiinnostusta mahdolliseen liiketoimeen ja siihen liittyviä ehtoja kuten kokoa tai hintaa".

MAR 11 artiklan soveltamisalan mukaan markkinoiden tunnustelua koskevia asetuksen säännöksiä sovelletaan

- liikkeeseenlaskijaan
- rahoitusvälineen toissijaiseen tarjoajaan, kun liiketoimi eroaa määränsä tai arvonsa vuoksi tavanomaisesta kaupankäynnistä ja siihen sisältyy myyntimenetelmä, joka perustuu mahdollisten sijoittajien kiinnostuksen selvittämiseen etukäteen (käytännössä yleensä sijoituspalvelun tarjoajat)
- edellä mainittujen puolesta tai lukuun toimiviin kolmansiin osapuoliin

Markkinoiden tunnustelua tehdään tyypillisesti blokkikauppojen, private placement -järjestelyjen, osakeantien ja

joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskujen yhteydessä. Markkinoiden tunnustelua koskeva sääntely soveltuu myös tietyin edellytyksin tilanteeseen, jossa julkisen ostotarjouksen tekemistä tai sulautumista suunnitteleva taho ilmaisee sisäpiiritietoa osapuolille, joilla on oikeus kyseisiin arvopereihin, kuten esimerkiksi merkittäville osakkeenomistajille. Edellytyksenä on, että osapuolet tarvitsevat tietoa voidakseen muodostaa kantansa arvopaperien tarjoamiseen ja tunnustelun kohteena olevien kantaa järjestelyyn voidaan kohtuudella pitää välttämättömänä julkista ostotarjousta tai sulautumista koskevan päätöksen tekemiseksi.

Markkinoiden tunnustelu ja sisäpiiritiedon ilmaisukielto

MAR 11 artiklan 3 ja 5 kohtien menettelytapojen noudattaminen antaa tunnustelijalle ”turvasataman” MAR 10 artiklan sisäpiiritiedon ilmaisukiellon rikkomisepäilyihin. Markkinoiden tunnustelun aikana tapahtuneen tietojen ilmaisemisen katsotaan tapahtuneen osana henkilön työn, ammatin tai tehtävien tavanomaista suorittamista, jos tietoa ilmaiseva henkilö noudattaa edellä mainittujen artiklojen määrittelemiä menettelytapoja.

Markkinoiden tunnusteluun liittyvät menettelytavat

Tiedon ilmaiseva osapuoli

Tietoa ilmaisevalla osapuolella tulee olla markkinoiden tunnustelua sekä siihen liittyvien puhelujen nauhoittamista koskevat menettelytavat. Markkinoiden tunnustelu voi tapahtua esimerkiksi suullisesti tapaamisen yhteydessä, audio- tai videopuhelun välityksellä, kirjallisesti tai sähköisten viestimien välityksellä. Menettelytavoissa tulee antaa ohjeet siitä, että puhelimitse tapahtuva markkinoiden tunnustelu tehdään vain nauhoittavien puhelinlinjojen kautta, mikäli nauhoitusmenettely on käytettävissä. Lisäksi menettelytavoissa tulee määritellä ne vakiomuotoiset tiedot, jotka annetaan tiedon vastaanottajalle aina ennen varsinaisen tunnustelun aloittamista.

Markkinatunnustelun yhteydessä annettavat tiedot ja suostumukset

Tiedon ilmaisevan osapuolen on MAR 11.3 artiklan mukaan ennen tunnustelua erityisesti arvioitava sitä, liittyykö markkinoiden tunnusteluun sisäpiiritiedon ilmaisemista ja kirjattava ylös päätelmänsä ja niiden perustelut.

Ennen varsinaisen markkinoiden tunnustelun aloittamista tietoa ilmaisevan osapuolen tulee kertoa tunnustelun kohteelle seuraavista seikoista

- kyseessä on markkinoiden tunnustelu
- ilmoitus puhelun nauhoittamisesta tai äänen- tai kuvantallennuksesta, joka edellyttää tunnustelun kohteen suostumusta
- selvitys siitä, että tunnustelun kohteena oleva henkilö on oikeutettu tiedon vastaanottamiseen
- ilmoitus siitä, että tiedon ilmaisijan arvion mukaan annettava tieto sisältää sisäpiiritietoa ja viittaus MAR 11.7 artiklaan, jonka mukaan tunnustelun vastaanottajalla on itsenäinen velvollisuus arvioida, onko tieto sisäpiiritietoa
- arvio siitä, milloin tieto lakkaa olemasta sisäpiiritietoa, jos arviointi on mahdollista
- ilmoitus sisäpiiritiedon vastaanottamiseen liittyvistä velvoitteista (sisäpiiritiedon käyttö- ja ilmaisukiellot/ tiedon luottamuksellisuuden korostaminen).

Lisäksi tunnustelun vastaanottajalta tulee saada nimenomainen suostumus sisäpiiritiedon vastaanottamisesta. Tietoa ilmaisevan osapuolen tulee myös kirjata markkinoiden tunnustelun vastaanottajan henkilö- ja yhteystiedot delegoidun asetuksen 4 artiklan mukaisesti.

Mikäli tiedon ilmaisevan osapuolen arvion mukaan markkinoiden tunnustelun yhteydessä annettava tieto ei ole sisäpiiritietoa, edellä mainitut tiedot ilmaistaan tunnustelun kohteelle soveltuvin osin.

Jos tunnustelua edeltävää yhteydenottoa ja itse tunnustelua ei nauhoiteta, tunnustelijan on kirjattava ylös kaikki ennen tunnustelua ja sen yhteydessä annetut tiedot ja suostumukset. Komission täytäntöönpanoasetuksen 2 artiklassa ja sen liitteissä määritellään tietojen tarkka kirjaamismuoto kirjallisten pöytäkirjojen tai muistioiden osalta.

Lisäksi tunnustelijan on pidettävä listaa tahoista, jotka eivät ole antaneet suostumusta tunnusteluun.

Tiedon ilmaisijan tulee huolehtia siitä, että tunnustelun kohteelle ilmoitetaan, kun ilmaistu tieto lakkaa olemasta sisäpiiritietoa. Komission delegoidun asetuksen 5 artiklassa määritellään tiedon lakkaamisilmoituksen yhteydessä annettavat tiedot.

Tietojen luotettava säilyttäminen

Tiedon ilmaisevan osapuolen tulee varmistaa, että tunnus-
teluun liittyvät tiedot kirjataan pysyväälle tietovälineelle, joka
mahdollistaa tietojen saatavuuden ja luottavuuden. Tunnus-
telua koskevat tiedot tulee säilyttää vähintään viisi (5) vuotta.
Komission delegoitu asetus sisältää tarkempia säännöksiä
tietojen säilyttämisestä.

Tunnustelun vastaanottajaa koskevat menettelytavat

ESMAN 3-tason ohjeessa annetaan tarkempia ohjeita mark-
kinoiden tunnustelun vastaanottajaa koskevista menettely-
tavoista.

MAR 11.7 artiklan mukaan markkinoiden tunnustelun vas-
taanottajalla on itsenäinen velvollisuus arvioida, onko sen
hallussa sisäpiiritietoa tai milloin hallussa oleva sisäpiiritieto
ei enää ole sisäpiiritietoa. Arvioinnissa tulee huomioida myös
tunnustelun kohteen muuta kautta tai muista lähteistä saa-
mat tiedot. Mikäli markkinoiden tunnustelijan ja tunnustelun
vastaanottajan arviot tiedon luonteesta eroavat toisistaan,
vastaanottajan tulee informoida tunnustelijaa omasta
arviosta. Informointia ei kuitenkaan tule tehdä, jos vastaan-
ottajan arvio perustuu muuhun kuin tunnustelun yhteydessä
saatuun tietoon.

Markkinoiden tunnustelun vastaanottajalla tulee olla sisäiset
menettelytavat tunnustelun yhteydessä saadun sisäpiiri-
tiedon/luottamuksellisen tiedon luotettavan hallinnoinnin
varmistamiseksi. Luotettavaan hallintointiin kuuluu myös
henkilöstön ohjeistaminen ja kouluttaminen. ESMAn ohjeen
mukaan tunnustelun kohteen tulee myös ylläpitää listaa
henkilöistä, jotka ovat saaneet tunnusteluun liittyvää sisäpiiri-
tietoa tai luottamuksellista tietoa.

Lisätietoja antaa

lakimies Pia Ovaska, puhelin 010 831 5296.

Markkinoiden väärinkäyttöasetus muuttaa tiedottamisprosessia

3.7.2016 alkaen liikkeeseenlaskijan jatkuva tiedonantovel-
vollisuus perustuu markkinoiden väärinkäyttöasetuksen
(MAR) 17 artiklaan, jonka mukaan liikkeeseenlaskijan on
ilmoitettava yleisölle mahdollisimman pian sisäpiiritiedosta,
joka koskee suoraan kyseistä liikkeeseenlaskijaa.

Arvopaperimarkkinalain (AML) 6:4 §:n jatkuvan tiedonan-
tovelvollisuuden säännöstä on tulkittu siten, että tehtyjen
päätösten osalta julkistamisvelvollisuus on lähtökohtaisesti
syntynyt päätöksen tekemisen jälkeen. MAR:n mukaan
julkistamisvelvollisuus ulottuu myös valmisteilla oleviin pää-
töksiin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tiedon julkistamis-
kynnys aikaistuu nykykäytäntöön verrattuna.

Julkistamisajankohta ei kuitenkaan välttämättä muutu
merkittävästi nykyisestä, koska liikkeeseenlaskijalla säilyy
edelleen mahdollisuus lykätä sisäpiiritiedon julkistamista.
Vaikka julkistamisen lykkäämisedellytykset ovat käytännössä
saman sisältöiset nykyisen sääntelyn kanssa, MAR asettaa
julkistamisen lykkäämiselle tiettyjä menettelytapavelvoitteita,
jotka tulee ottaa huomioon tiedottamisprosessissa.

Taloudellisen raportoinnin valmistelun yhteydessä mahdollisesti syntyvä sisäpiiritieto

Taloudellisen raportoinnin valmistelu ei Finanssivalvonnan
käsityksen mukaan itsessään edellytä sisäpiirihankkeen
perustamista. Liikkeeseenlaskija voi huolehtia muiden kuin
sisäpiiriluetteloon merkittyjen henkilöiden kaupankäyntirajoi-
tuksesta esimerkiksi yhtiön sisäisellä kaupankäyntiohjeistuk-
sella.

Taloudellisen informaation ollessa riittävän luotettavaa ja
täsmällistä liikkeeseenlaskijan tulisi arvioida, sisältyykö
taloudelliseen raporttiin sisäpiiritietoa, ja onko mahdolli-
nen sisäpiiritieto luonteeltaan sellaista, joka tulisi julkistaa
tulosvaroituksena mahdollisimman pian. Jos kysymys ei ole
tulosvaroituksesta, liikkeeseenlaskija voi tehdä päätöksen
sisäpiiritiedon julkistamisen lykkäämisestä MAR:n edellyttä-
mällä tavalla.

Tiedottamisprosessi

Liikkeeseenlaskijan tulisi huomioida MAR:n vaatimukset
sisäisessä tiedottamisprosessissaan. Sisäpiiritiedon syn-
tyessä on oltava valmiudet arvioida ja päättää, kohdistuu-

ko sisäpiiritietoon välitön julkistamisvelvollisuus vai onko olemassa edellytykset julkistamisen lykkäämiseen. Lykkäämispäätöksen tekemisen yhteydessä on huolehdittava siitä, että päätös ja sen edellytykset dokumentoidaan ja säilytetään pysyvällä tavalla. Kaikkien lykkäämisedellytysten on täyttyvä koko lykkäämisen keston ajan, ja liikkeeseenlaskijan on huolehdittava lykkäämisedellytysten täyttymisen jatkuvasta seurannasta. Mahdollisessa tietovuototilanteessa liikkeeseenlaskijalla on oltava valmiudet julkistaa sisäpiiritieto välittömästi.

Kun sisäpiiritieto, jonka julkistamista on lykätty, julkistetaan, Finanssivalvonnalle ilmoitetaan

- yhtiön nimi
- ilmoituksen tekevän henkilön yhteystiedot (nimi, asema yhtiössä, sähköposti, puhelinnumero)
- tieto, jonka julkistamista on lykätty (pörssitiedotteen otsikko, pörssitiedotteen julkistamisen päivämäärä ja kellonaika)
- julkistamisen lykkäämispäätöksen päivämäärä ja kellonaika
- julkistamisen lykkäämispäätöksestä vastuussa olevat henkilöt (nimi ja asema yhtiössä).

Ilmoittaminen tehdään lomakkeella, joka tulee saataville Finanssivalvonnan verkkopalveluun. Lomake lähetetään suojatulla sähköpostilla <https://securemail.bof.fi> Finanssivalvonnalle osoitteeseen [kirjaamo\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:kirjaamo(at)finanssivalvonta.fi).

Finanssivalvonta pyytää yhtiöltä tarvittaessa selvityksen julkistamisen lykkäämisedellytysten täyttymisestä tiedottamisen valvontaa varten.

Enemmän tietoa [Finanssivalvonnan MAR-verkkosivuilta](#).

Lisätietoja antaa

markkinavalvoja Anu Lassila-Lonka, puhelin 010 831 5566.

ESMAN ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista voimaan 3.7.2016

ESMA julkaisi ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista 30.6.2015. Ohjeet tulevat voimaan 3.7.2016. Ne korvaavat CESR:n vuonna 2005 julkaiseman vastaavan suosituksen (CESR Recommendation on Alternative Performance Measures).

Artikkeliin on koottu keskeisiä kohtia ESMAn ohjeesta. Artikkelissa esitetyt Finanssivalvonnan näkemyksiä voidaan joutua myöhemmin tarkentamaan ESMAn mahdollisten tulevien linjausten perusteella.

ESMAN ohjeiden tavoite

IFRS-lukujen rinnalla esitetään eri tavoin oikaistuja taloudellista kehitystä kuvaavia tunnuslukuja. IFRS:n mukainen ja oikaistu tunnusluku voivat poiketa toisistaan merkittävästi, ja tästä syystä esimerkiksi yhtiöiden katsauskauden tuloskehityksen kommentointi mediassa voi olla hyvinkin ristiriitaista sen mukaan, kumpaa tunnuslukua kommentoidaan. Vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskenta ja sisältö voivat myös vaihdella, mikä vaikeuttaa yhtiöiden keskinäistä vertailua.

Avoimuusdirektiivin yhtenä tavoitteena on yhtenäisen EU-tasoisien sijoittajansuojan luominen antamalla oikea ja riittävä kuva yhtiöiden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tästä syystä ESMA on katsonut, että vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämiseen on ollut tarpeen luoda yhtenäinen lähestymistapa. ESMAn ohjeiden tarkoituksena on edistää esitettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen avoimuutta, vertailtavuutta ja luotettavuutta.

Mihin ESMAn ohjeita sovelletaan?

Ohjeita sovelletaan vaihtoehtoisiin tunnuslukuihin, joita liikkeeseenlaskijat tai esitteestä vastuulliset esittävät julkistessaan säänneltyjä tietoja ja esitteitä. Ohjeita sovelletaan siis esimerkiksi toimintakertomuksessa tai taloudellisen raportin selostusosassa esitettäviin muihin kuin IFRS-tunnuslukuihin. Jos vaihtoehtoinen tunnusluku on esitetty IFRS-normiston mukaan laaditussa tilinpäätöksessä, ohjeita ei sovelleta siihen.

Vaikka ESMAn ohjeet koskevat arvopaperimarkkina-alaissa määriteltyjä säännöllisen tiedonantovelvollisuuden raportteja (tilinpäätös ja puolivuositarkastus), tiedottamisen johdonmukaisuuden voidaan katsoa edellyttävän, että ohjeiden

periaatteita sovelletaan myös ensimmäiseltä ja kolmannelta vuosineljännekseltä julkistettaviin osavuosikatsauksiin tai muihin taloudellisiin katsauksiin sekä tilinpäätöstiedotteeseen.

Mikä on vaihtoehtoinen tunnusluku?

ESMAN ohjeiden mukaan vaihtoehtoisella tunnusluvulla tarkoitetaan taloudellista tunnuslukua, joka kuvaa mennyttä tai tulevaa taloudellista tulosta, taloudellista asemaa tai rahavirtoja ja joka on muu kuin sovellettavassa tilinpäätösnormistossa (EU:ssa IFRS) määritelty tai nimetty taloudellinen tunnusluku.

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ovat esimerkiksi

- EBITDA
- operatiivinen tulos
- tulos ilman kertaluonteisia tai muita oikaisueriä
- kassaperusteinen tulos
- nettovelkaantuneisuus.

Miten vaihtoehtoisia tunnuslukuja tulisi esittää?

Kaikki vaihtoehtoiset tunnusluvut ja niiden osatekijät tulisi määritellä. Ne tulisi nimetä tarkoituksenmukaisesti, ja niistä tulisi esittää täsmäytys vastaavan ajanjakson tilinpäätöksen lähimpään suoraan täsmäytettävissä olevaan erään, välisummaan tai loppusummaan. Lisäksi tulisi selostaa, miksi vaihtoehtoisen tunnusluvun uskotaan tarjoavan hyödyllistä tietoa taloudellisesta asemasta, rahavirroista tai taloudellisesta tuloksesta, ja kertoa miksi kyseistä vaihtoehtoista tunnuslukua käytetään.

Määritelmät ja nimeäminen

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen määritelmät tulisi esittää tilinpäätöksen yhteydessä, ja niistä tulisi selkeästi käydä ilmi, miten vaihtoehtoinen tunnusluku on laskettu. Määritelmistä tulisi esimerkiksi käydä ilmi kaikki ne oikaisuerät, joilla jotain IFRS-tunnuslukua voidaan oikaista.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut tulisi nimetä niin, että niitä ei sekoiteta IFRS-tunnuslukuihin. Niitä ei myöskään pitäisi nimetä virheellisesti kertaluonteisiksi, harvinaisiksi tai epätavallisiksi. ESMAN ohjeiden mukaan sellaisten aikaisempiin kausiin vaikuttaneiden erien, jotka vaikuttavat myös tuleviin kausiin

(esimerkiksi uudelleenjärjestelykulut tai arvonalentumistapioit), voidaan vain harvoissa tapauksissa katsoa olevan kertaluonteisia, harvinaisia tai epätavallisia. Ohjeissa ei kuitenkaan anneta esimerkkejä siitä, minkälaiset erät voisivat olla kertaluonteisia, harvinaisia tai epätavallisia.

Jos yhtiö on aikaisemmin esittänyt esimerkiksi liikevoiton ilman kertaluonteisia eriä ja kertaluonteiset erät ovat sellaisia, joita ohjeiden mukaan ei voida pitää kertaluonteisina, harvinaisina tai epätavallisina, vaihtoehtoinen tunnusluku tulisi nimetä uudelleen tarkoituksenmukaisesti. Esittämisen johdonmukaisuus edellyttää, että mahdolliset oikaisuerät tulisi määritellä etukäteen ja ne tulisi esittää vaihtoehtoisen tunnusluvun laskentaperiaatteissa.

Vuodelle 2016 annettu tulosennuste tulisi tarvittaessa muuttaa ESMAN ohjeen mukaiseksi. Tämän voi tehdä Q2 2016 -puolivuosikatsauksessa, jos yhtiö arvioi, että sillä ei ole tarvetta tulosvaroituksen antamiseen ennen puolivuositarkastuksen julkistamista.

Täsmäyttäminen

Vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulisi esittää täsmäytys vastaavan ajanjakson tilinpäätöksen lähimpään suoraan täsmäytettävissä olevaan erään, välisummaan tai loppusummaan. Täsmäytyksellä tarkoitetaan tilinpäätökseen sisältyvän IFRS-tunnusluvun ja vaihtoehtoisen tunnusluvun välistä numeerista siltalaskelmaa, jossa eritellään olennaisimmat täsmäytyserät. Jos vaihtoehtoinen tunnusluku on suoraan laskettavissa tilinpäätökseen/puolivuosikatsaukseen sisältyvien lukujen ja laskentakaavan avulla, erillistä täsmäytyslaskelmaa ei Finanssivalvonnan käsityksen mukaan ole tarpeen esittää.

Jos vaihtoehtoinen tunnusluku ei ole täsmäytettävissä siitä syystä, että sitä ei ole johdettu tilinpäätöksestä, kuten tulosarviot, tulevaisuutta koskevat arviot tai tulosennusteet, liikkeeseenlaskijan tulisi selostaa kyseisen vaihtoehtoisen tunnusluvun johdonmukaisuus IFRS-normiston mukaisesti laaditun tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kanssa.

Esimerkiksi jos tulosennuste on annettu vaihtoehtoisesta tunnusluvusta, tulisi kertoa, miten täsmäytys tehtäisiin, jos tilinpäätös olisi käytettävissä. Tulosennusteena annettavan ja aikanaan tilinpäätöksessä esitettävän vaihtoehtoisen tunnusluvun tulisi olla laskettu samoilla laskentaperiaatteilla.

Esittäminen

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tulisi korostaa tai painottaa suoraan tuloslaskelmasta peräisin olevien tunnuslukujen kustannuksella eikä viedä huomiota pois niistä. Esimerkiksi esitettäessä oikaistu liikevoitto tai EBITDA, niiden rinnalla tulisi esittää myös tuloslaskelmassa esitetty liikevoitto.

Vaihtoehtoisen tunnusluvun määritelmän ja laskennan tulisi pysyä johdonmukaisena kaudesta toiseen. Jos vaihtoehtoisen tunnusluvun esittäminen lopetetaan tai se korvataan toisella vaihtoehtoisella tunnusluvulla, tulisi esittää perustelut muutokselle.

Vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulisi esittää vertailutiedot vastaavilta aikaisemmilta kausilta.

ESMAN ohjeiden noudattaminen viittaamalla

Ohjeiden noudattaminen viittaamalla, esitteitä lukuun ottamatta, on mahdollista. Tällöin riittää suora viittaus toisiin aikaisemmin julkistettuihin asiakirjoihin, jotka sisältävät vaihtoehtoisin tunnuslukuihin liittyvät tiedot. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevien tietojen tulisi löytyä nopeasti ja helpposti liikkeeseenlaskijan kotisivuilta.

Siirtyminen ESMAn ohjeiden noudattamiseen

3.7.2016 ja sen jälkeen julkistettavissa pörssitiedotteissa ja taloudellisissa raporteissa, joissa esitetään vaihtoehtoisia tunnuslukuja, tulisi esittää kaikki ESMAn ohjeiden edellyttämät tiedot.

ESMAN ohjeiden edellyttämät tiedot voidaan julkistaa esimerkiksi erillisellä pörssitiedotteella ennen 3.7.2016, jolloin 3.7.2016 ja sen jälkeen julkistettavissa pörssitiedotteissa voidaan viitata tähän yhtiön kotisivuilla saatavilla olevaan tiedotteeseen. Jos yhtiö ei ole julkistanut ESMAn ohjeiden edellyttämiä tietoja pörssitiedotteella, sen tulisi antaa tiedot viimeistään Q2 2016 -puolivuosikatsauksessa.

Lisätietoja antaa

markkinavalvoja Anu Lassila-Lonka, puhelin 010 831 5566.

Tilinpäätösvalvonnan tuloksia Euroopassa ja Suomessa 2015

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (European Securities and Markets Authority, ESMA) julkaisi tilinpäätösvalvontaa koskevan toimintakertomuksen¹ maaliskuussa. Siinä kerrotaan ESMAn koordinoimasta eurooppalaisten kansallisten tilinpäätösvalvojien vuoden 2015 toiminnasta, joka liittyy tilinpäätösinformaation valvontaan ja sääntelyyn. Tässä artikkelissa kerrotaan tarkemmin, miten ESMA ja eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat toteuttivat yhdenmukaista valvontaa ja mihin havaintoihin tämä työ johti. Lopuksi esitetään tietoa Finanssivalvonnan valvontatoimenpiteistä vuonna 2015.

Eurooppalaiset valvojat kävivät vuonna 2015 läpi noin 1 200 listayhtiön tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen. Näistä toimenpiteisiin johti 273 valvontatapausta, mikä on 25 % otannan yhtiömäärästä. Pääosin valvojat löysivät puutteita tilinpäätöksen esittämisestä, rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuusarvon alentumisesta ja rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta. Valvontatoimenpiteiden määrä oli ESMAn mielestä korkea. ESMAn mielestä IFRS-tilinpäätösraportoinnissa on edelleen parannettavaa.

Finanssivalvonnan valvontahavainnot koskivat laajalti esitettyjä tietoja mutta merkittävässä määrin myös arvostus- ja kirjaamiskysymyksiä. Yli puolessa valvontahavainnoista edellytettiin oikaisua tulevissa tilinpäätöksissä. Erityisen vakavana Finanssivalvonta pitää sitä, että useissa tapauksissa jouduttiin valvontaa jatkamaan siitä syystä, että yhtiöt eivät korjanneet Finanssivalvonnan aiemman valvonnan havainnot.

Yhteiset tilinpäätösvalvonnan painoalueet määritetään vuosittain

ESMA koordinoi eurooppalaisten valvojien välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa. Tilinpäätösvalvojien yhteistyö on osa tätä kokonaisuutta. ESMAn vuoden 2016 työohjelman² mukaan valvojat panostavat ESMAn johdolla valvonnan yhdenmukaistamiseen. Tilinpäätösvalvonnan yhdenmukaistamisen lähtökohtana ovat ESMAn tilinpäätösvalvontaa koskevat valvontaohjeet.³ Valvontaohjeen kappaleen 51 mukaan valvontaviranomaisten on otettava huomioon valvonnan yhteiset painoalueet yhdenmukaisten eurooppalaisten valvontakäytäntöjen edistämiseksi.

¹ ESMA Report on Enforcement and Regulatory Activities of Accounting Enforcers in 2015, 29 March 2016 (ESMA/2016/410).

² 2016 Work Program, 29 September 2015 (ESMA/2015/1475).

³ ESMAn ohjeet tilinpäätöstietojen valvonnasta, 28. lokakuuta 2014 (ESMA/2014/1293fi).

Valvojat ja ESMA määrittelevät yhteiset painoalueet eli European Common Enforcement Priorities (ECEP) vuosittain yhdessä. ESMA julkaisee näistä lehdistötiedotteen lokamarraskuussa. Tavoite on, että painoalueista kertominen ennen tilinpäätösten valmistumista parantaa ja harmonisoi tilinpäätösten laatua ennaltaehkäisten myös virheiden syntymistä.

Vuoden 2014 tilinpäätöksiä koskevat yhteiset painoalueet (ECEP 2014⁴) olivat seuraavat

- Konsernitilinpäätöksen laatiminen ja esittäminen (IFRS 10, IFRS 12)
- Yhteisjärjestelyt ja niihin liittyvät liitetiedot (IFRS 11, IFRS 12)
- Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen ja arvostaminen (IAS 12).

Painoalueiden perusteella suoritettavan valvonnan tulokset raportoidaan ESMAn tilinpäätösvalvontaa koskevissa toimintakertomuksissa.

Painoalueiden pohjalta toteutetaan harmonisoitua valvontaa

Painoalueisiin perustuva valvonta tapahtuu ESMAn laatiman kyselylomakkeen avulla, jonka kysymyksiin kansalliset valvojat vastaavat. Kullekin valvojalle on määritetty markkinoiden mukainen yhtiötösmäärä. Suomessa painoalueiden valvonta on voinut toteutua osana Finanssivalvonnan

suorittamaa normaalia full review -valvontaa, mutta yleensä sitä varten on valittu yhtiöiden tilinpäätöksiä myös full review -valvonnan ulkopuolelta. Tähän asti ESMAn kysymyslomakkeisiin vastaaminen on pääosin tehty julkistettujen tilinpäätöstietojen perusteella. Jatkossa voidaan kuitenkin kysyä yhtiöiltä kysymyksiä, mikäli selvitettävät asiat eivät käy ilmi tilinpäätöksestä.

ESMA kokoaa ja käy läpi kansallisten valvojien tiedot painoalueiden valvonnasta. Vuonna 2015 valvontatyö johti ESMAn määrittelemiin valvontatoimenpiteisiin noin viidesosassa otannan 189 yhtiöstä. Taulukossa 1 kerrotaan tarkemmin, minkälaisiin valvontatoimenpiteisiin painoalueiden valvonta johti. Taulukko on ESMAn tilinpäätösvalvontaa koskevassa toimintakertomuksessa sivulla 16.

Konsernitilinpäätöksen liittyvissä kysymyksissä valvojat ryhtyivät valvontatoimenpiteisiin 20 yhtiön osalta. Toimenpiteet, joissa vaadittiin julkista tiedotetta korjauksesta, koskivat pääosin määräysvallan käsitettä. Tapaukset, joissa vaadittiin oikaisua tulevissa tilinpäätöksissä, liittyivät puuttuviin IFRS 12:n vaatimiin liitetietoihin. Yhteisjärjestelyjä koskevissa kysymyksissä ryhdyttiin valvontatoimenpiteisiin 10 yhtiön osalta. Enimmäkseen toimenpiteet liittyivät yhteisjärjestelyjen luokitteluun tai puuttuviin liitetietoihin.

Verotuksellisista tappioista kirjattuihin laskennallisiin verosaamisiin liittyvä valvonta johti valvontatoimenpiteisiin 10 yhtiössä. Suurin osa valvontatoimenpiteistä koski sitä, mitä yhtiöt olivat esittäneet laskennallisen verosaamisen kirjaamista tukevan näytön luonteesta sekä mitä tietoja oli esitetty

Taulukko 1: Painoalueiden valvonnan valvontatoimenpiteiden lukumäärät (yhtiöiden lukumäärä)

Valvontatoimenpide	Konsernitilinpäätös	Yhteisjärjestelyt	Laskennalliset verosaamiset ja epävarmat veropositiot	Valvontatoimenpiteet yhteensä
Julkinen tiedote korjauksesta	4	2	2	8
Korjaus tulevissa tilinpäätöksissä	16	8	8	32
Valvontatoimenpiteet yhteensä	20	10	10	40
Otannan koko	103	54	73	189
Valvontatoimenpide suhdelukuna	19 %	19 %	14 %	21 %

⁴ Public Statement, European common enforcement priorities for 2014 Financial Statements, 28 October 2014 (ESMA/2014/1309).

merkittävistä epävarmoista veropositioista. ESMA ja kansalliset valvojat arvioivat tällä hetkellä tarvetta harmonisoida pidemmälle IAS 12 -valvontaa.

ESMAN tilinpäätösvalvontaa koskevassa toimintakertomuksessa esitetään tilastotietoa myös valvojien muusta valvonnasta. Toimintakertomuksen taulukon 5 mukaan sivulla 23 valvojat kävivät läpi noin 1 200 yhtiön tilinpäätöksen tai osavuosikatsauksen. Tämä edustaa noin 20 % kaikista EU:ssa listatuista yhtiöistä. Näistä valvontatoimenpiteisiin johti 273 valvontatapausta eli 25 %. Valvojat löysivät pääosin puutteita tilinpäätöksen esittämisestä, rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän arvon alentumisarviointista ja rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta.

Seuraavissa kappaleissa käsitellään aihealueittain painoalueiden (ECEP 2014) valvontaa ja valvonnan havaintoja.

Valvontahavaintoja – konsernitilinpäätöksen laatiminen ja siihen liittyvät liitetiedot

IFRS 10 *Konsernitilinpäätös* ja IFRS 12 *Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä* ensimmäinen voimaantulopäivä EU:ssa oli 1.1.2014. Valvonnassa tarkasteltiin erityisesti alueita, joissa vaaditaan harkintaa siirryttäessä soveltamaan IFRS 10:ä. Arviointi kattoi 103 yhtiön tilinpäätökset. Yleisesti ottaen konsolidointiin liittyvien standardien soveltamisen laatu vuoden 2014 tilinpäätöksissä oli melko hyvää. Käytettyjen arvioiden ja harkinnan esittämiseen tulisi kuitenkin kiinnittää enemmän huomioita.

Konsolidointistandardien ensimmäinen käyttöönotto

Melkein kolmannes yhtiöistä muutti yhdistelymenetelmää joidenkin konserniyhtiöiden osalta verrattuna edelliseen vuoteen siirtyessään soveltamaan IFRS 10:tä. Noin 70 % näistä yhtiöistä esitti tietoa muutoksesta laatimisperiaatteissaan IAS 8:n mukaisesti. 40 % yhtiöistä esitti tarkempia tietoja seikoista, joita oli harkittu määräysvallan uudelleenarvioinnissa.

Melkein 80 % yhtiöistä muutti tilinpäätöksen laatimisperiaatteitaan, kun ne siirtyivät soveltamaan IFRS 11:ta ja myös kertoivat tässä yhteydessä siirtymisen vaikutuksista. Kuitenkin vain pieni osa kertoi muutoksen arvioinnissa käytetystä harkinnasta.

Määräysvallan arviointi

Noin puolet otannan yhtiöistä yhdisteli tilinpäätökseensä olennaisia yhteisöjä, vaikkei niillä ollut äänioikeuksien enem-

mistöä. Vajaassa kolmanneksessa tapauksista yhdistely perustui osakassopimukseen tai hallitusjäsenyyksien enemmistöön. Reilu kolmannes esitti muita syitä yhdistellä yhteisö, esimerkiksi mahdollisuus ohjata merkityksellisiä toimintoja. Erityisesti rahoitusalan yhtiöiden esittämät tiedot sijoituskohteen tarkoituksesta ja rakenteesta todettiin hyödyllisiksi, kun kyseessä olivat strukturoidut yhteisöt.

ESMA odotti yhtiöiden, joiden määräysvalta perustui muuhun kuin äänivaltaan, esittävän tietoa merkittävistä harkintaan perustuvista ratkaisuista ja oletuksista standardin mukaisesti. Valvotuista yhtiöistä

- 43 % ei esittänyt hyödyllistä yhtiökohtaista⁵ tietoa siitä, millä perusteella sillä on määräysvalta toisessa yhteisössä
- 64 % ei esittänyt hyödyllistä yhtiökohtaista tietoa siitä, miten se altistuu tai on oikeutettu sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle
- 58 % ei esittänyt hyödyllistä yhtiökohtaista tietoa mahdollisuuksistaan käyttää valtaa ja näin vaikuttaa siihen tuottoon, jonka sijoittaja saa sijoituskohteesta.

Määräysvallattomien omistajien osuudet

Yli puolella otannan yhtiöistä oli olennaisia määräysvallattomia omistajia. Noin kolme neljästä esitti näistä IFRS 12:n vaatimat tiedot. Lisäksi yli puolet esitti ESMAN ECEP 2014 -suosituksen mukaisesti tietoa siitä, mihin segmenttiin olennainen vähemmistöosuus liittyy.

Strukturoidut yhteisöt

Noin neljännes otannan yhtiöistä kertoi olennaisesta altistumisesta riskeille sekä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä että sisältyvämmistä strukturoiduista yhteisöistä. Kuitenkin vain alle puolet näistä esitti tietoja järjestelyn sopimuksista ja niihin perustuvista ehdoista IFRS 12:n mukaisesti.

Yhteisjärjestelyt ja niihin liittyvät liitetiedot

Myös IFRS 11 Yhteisjärjestelyt ja niihin liittyvät IFRS 12:n liitetietovaatimukset olivat voimaantulonsa takia osa vuoden 2014 yhteisiä painoalueita. Standardien soveltamista arviointiin 54 sellaisen yhtiön osalta, joiden tilinpäätökseen sisältyi olennaisia yhteisjärjestelyjä.

Noin 40 prosentilla otannan yhtiöistä oli olennaisia yhteisiä toimintoja. Noin kolme neljäsosaa näistä oli järjestetty erillisen sijoitusvälineen kautta. Kuitenkin vain neljännes yhtiöistä

⁵ ESMA on toimintakertomuksessaan määritellyt, että liitetieto ei ole hyödyllinen jos se ei ole yhtiökohtainen ("boilerplate").

esitti tietoja, joiden avulla oli mahdollista arvioida, onko osapuolilla oikeuksia ja veloitteita järjestelyn liittyviin varoihin ja velkoihin. Lisäksi vain 30 % esitti hyödyllisiä tietoja niistä muista tosiseikoista ja olosuhteista, joita oli arvioitava yhteisjärjestelyn luokittelussa.

Noin 80 prosentilla otannan yhtiöistä oli olennaisia osuuksia yhteisyrityksissä. Kaksi kolmasosaa näistä antoi yhteenvedon yhteisyritystä koskevasta taloudellisesta informaatiosta IFRS 12:n mukaisesti. Puolet kertoi merkittävistä sitoumuksista ja ehdollisista veloista liittyen osuuteensa yhteisyrityksessä. Lisäksi 16 % kertoi merkittävien rajoitusten luonteesta ja laajuudesta liittyen osuuteensa.

Noin puolet yhtiöistä, joilla oli olennainen osuus yhteisyrityksessä, esitti tietoa nettovelasta ja taloudellisesta tuloksellisuudesta jokaisesta merkittävästä yhteisyrityksestä. Näistä 54 % esitti myös toimintasegmenttitiedon ESMAn ECEP 2014 -suosituksen mukaisesti.

Laskennalliset verosaamiset ja epävarmat veropositiot

Vuoden 2014 taloudellinen toimintaympäristö ja toistuvat havainnot johtivat siihen, että ESMA sisällytti verotukselli-

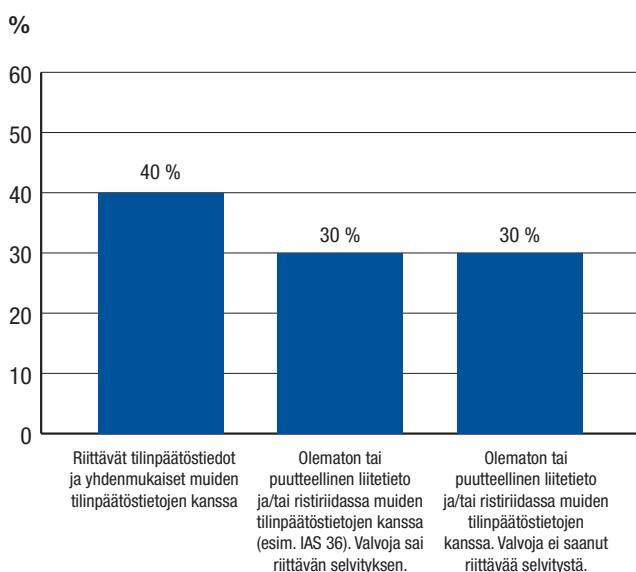
sista tappioista kirjatut laskennalliset verosaamiset yhteisiin painoalueisiin. Valvontaan valikoitui 73 yhtiötä, joilla oli olennainen laskennallinen verosaaminen tai epävarma veropositio. Valvonta paljasti, että IAS 12 *Tuloverot* soveltamisessa on edelleen parannettavaa.

Laskennalliset verosaamiset

Kun yhtiö oli tehnyt tappiota tarkasteltavana olevalla tai sitä edeltävällä kaudella maassa, johon laskennallinen verosaaminen liittyi, kaksi kolmasosaa otannan yhtiöistä kirjasi olennaisen laskennallisen verosaamisen käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Noin kolmannes näistä ei kuitenkaan antanut mitään tietoa sen kirjaamista tukevan näytön luonteesta.

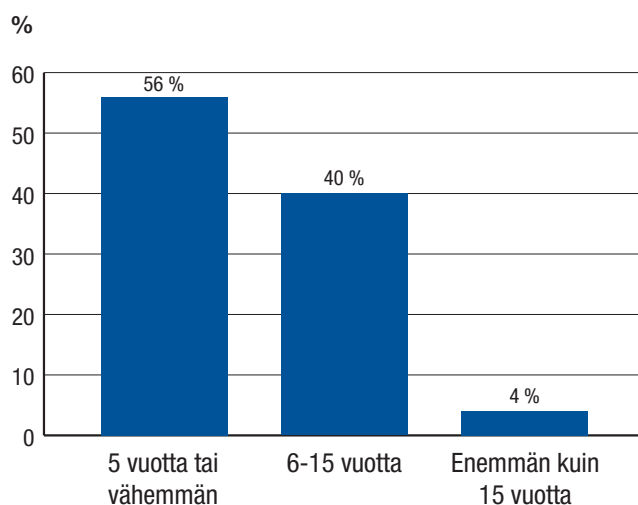
Niissä tapauksissa, joissa tietoa kirjaamista tukevan näytön luonteesta oli esitetty, ei 60 %:ssa tapauksista ollut annettu tarkkoja tietoja käytetyistä oletuksista. Puolessa näistä tapauksista valvojat saivat pyydettyä lisää tietoa, joka tuki laskennallisen verosaamisen kirjaamista.

Kuvio 1: Laskennallisen verosaamisen kirjaamisen yhteydessä käytettyjen oletusten esittäminen tilinpäätöksessä

Lähde ESMA

Kuvio 2: Liitetieto siitä ajanjaksosta, jonka aikana laskennallinen verosaaminen odotetaan hyödynnettävän

Lähde ESMA

ESMA kiinnittää yhtiöiden huomion siihen, että IAS 12:n kappaleessa 35 todetaan, että käyttämättömät verotukselliset tappiot ovat vahva osoitus siitä, että tulevaisuudessa ei ehkä ole käytettävissä verotettavaa tuloa. Mikäli yhtiö on lähimenneisyydessä tehnyt tappiota, kappale 82 edellyttää laskennallisen verosaamisen määrän sekä sen kirjaamista tukevan näytön luonteen esittämistä tilinpäätöksessä. ESMA odotti, että tällaisissa tapauksissa yhtiöillä olisi riittävästi vakuuttavaa näyttöä laskennallisen verosaamisen kirjaamiseksi ja että tästä olisi esitetty riittävästi tietoja tilinpäätöksessä.

Lisäksi valvojat tarkastelivat, esittivätkö yhtiöt tietoa siitä ajanjaksosta, jona se oli arvioinut hyödyntävänsä laskennallisen verosaamisen ja oliko ajanjakso perusteltu. Vain noin neljännes yhtiöistä, jotka olivat kirjanneet olennaisen laskennallisen verosaamisen, joka ylitti veronalaisten väliaikaisten erojen määrän, esitti riittävästi tietoa ajanjaksosta, jonka aikana laskennallinen verosaaminen odotetaan hyödynnettävän. Suurin osa perusteli ajanjaksoja sillä, että oli olemassa eri aikarajoja tappioiden hyödynnettävyydelle ja että verotukselliset tappiot olivat syntyneet eri maissa.

70 % niistä yhtiöistä, jotka antoivat riittävästi tietoa laskennallisista verosaamista, jaotteli ne hyödynnettävyyteen liittyvien aikarajojen mukaan tai maakohtaisesti. Joissakin tapauksissa yhtiö jaotteli laskennalliset verosaamiset verotuksellisten tappioiden alkuperän mukaan tai yhdistämällä eri kriteerejä, kuten esimerkiksi maa ja syy verotukselliselle tappiolle. 44 % niistä yhtiöistä, jotka kertoivat ajanjaksoista, jonka aikana laskennallinen verosaaminen voitaisiin hyödyntää, arvioi sen olevan yli viisi vuotta.

Epävarmat veropositiot

Vaikka otannan yhtiöistä yhdellä neljäsosalla oli merkittäviä epävarmoja veropositioita, ainoastaan vähän yli puolet näistä esitti laatimisperiaatteen näiden kirjaamiselle tilinpäätöksessä. Vaikka kaksi kolmasosaa niistä, joilla oli merkittäviä epävarmoja veropositioita, kirjasi näistä varan tai velan, vain neljännes esitti tilinpäätöksessään kirjaamiselle arvostamisperustan.

Finanssivalvonnan valvontatoimenpiteet vuonna 2015

Vuonna 2015 Finanssivalvonnan IFRS-valvonnan valvontatoimenpiteitä oli yhteensä 154 (191 kappaletta vuonna 2014).⁶

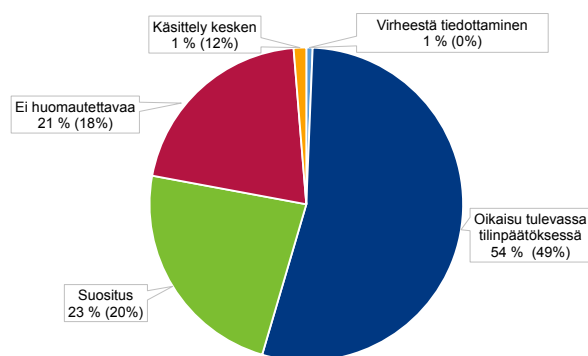
⁶ Valvontatoimenpiteiden määrän vertailu on vain viitteellinen, koska valvontatoimenpiteeseen liittyvä valvonnan työ määrä vaihtelee merkittävästi kysymyksen mukaan.

Valvontatoimenpiteellä tarkoitetaan Finanssivalvonnan lopullisia kannanottoja jonkin standardikohdan tai -kohtien soveltamisesta. Yhtiön tilinpäätöksen full review päättyi siten useisiin erilaisiin valvontatoimenpiteisiin, koska full review kattaa yhtiön koko tilinpäätöksen ja siten useita eri aihealueita. Laajan aihealueen kuten esimerkiksi liikearvon arvonalentumistestauksen valvonta päättyi usein useampaan erityyppiseen kannanottoon eli valvontatoimenpiteeseen, koska Finanssivalvonta voi toisaalta suositella liitetietojen kehittämistä mutta toisaalta vaatia diskonttauskoron tarkistamista.

Valvontatoimenpide kuvastaa valvontahavainnon merkityksellisyyttä ja vakavuutta. Vuoden 2015 valvontahavainnoista noin viidenneksessä Finanssivalvonnalla ei ollut huomautettavaa, mikä kertoo, että Finanssivalvonta on selvittänyt jotain tilinpäätöskäsittelyä, mutta todennut, ettei siihen ole huomautettavaa. Samaten noin viidenneksessä valvontahavainnoista Finanssivalvonta päätyi suosittelemaan jonkinlaista parannusta tilinpäätöskäsittelyyn tai liitetietoon, jolloin Finanssivalvonta odottaa yhtiön käsittelevän asian Finanssivalvontaa syvällisemmin ja käyttävän harkintaa. Näin on esimerkiksi tapauksissa, joissa kysymys ei ole selkeästi merkityksellinen Finanssivalvonnan käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Yli puolessa valvontahavainnoista edellytettiin sen sijaan oikeaa tulevaisuuden tilinpäätöksessä. Korjaamisen edellyttäminen tarkoittaa aina sitä, että Finanssivalvonta pitää havaittua puutetta merkityksellisenä ja vakavana. Finanssivalvonnan

Kuvio 3: Finanssivalvonnan valvontatoimenpiteet vuonna 2015

lähtökohta on kuitenkin se, että yhtiö itse arvioi havainnon lopullisen olennaisuuden ja toteuttaa korjaukset sen mukaisesti. Tämä johtuu siitä, ettei Finanssivalvonta arvioi kaikkien havaintojen olennaisuutta kattavasti, koska tällainen arviointi on ulkopuoliselle vaikeaa ja se edellyttäisi keskustelua yhtiön kanssa. Suuri osa tähän valvontatoimenpideluokkaan kuuluvista havainnoista on selkeästi merkityksellisiä ja vakavia. Finanssivalvonta pitää korjattavien asioiden määrää suurena.

Vuonna 2015 Finanssivalvonta edellytti joissain tapauksissa myös virheestä tiedottamista pörssitiedotteella, mikä tarkoittaa sitä, että virheen korjaamisen lisäksi yhtiö julkistaa erillisen tiedotteen.

Valvontahavainnot koskivat tilinpäätöksessä esitettävien tietojen ohella merkittävässä määrin myös arvostus- ja kirjaamiskysymyksiä. Vakavimmat arvostusta ja kirjaamista koskevat havainnot liittyivät vuonna 2015 laskennallisiin verosaamisiin ja liikearvoon sekä rahoitusinstrumentteihin. Vuoden 2015 valvontatoimenpiteissä huolestuttavaa oli se, että valvontatoimenpiteet syntyivät useassa tapauksessa jatketusta valvonnasta siitä syystä, että yhtiöt eivät korjanneet tilinpäätöksiään Finanssivalvonnan aiemman valvonnan havaintojen perusteella Finanssivalvontaa tyydyttävällä tavalla niistä ensimmäistä kertaa huomautettaessa.

ESMAN valvontatoimenpidetilastointi

ESMA kerää tilastotietoa valvojien valvontatoimenpiteistä seuratakseen valvojien toimintaa sekä edistääkseen yhteistä valvontakulttuuria. ESMAn ohje tilinpäätösvalvonnasta määrittelee kappaleessa 57 kolme erilaista valvontatoimenpidettä, kun olennainen virhe havaitaan. Nämä ovat:

- a. uuden tilinpäätöksen laatiminen ja julkaiseminen, tai
- b. oikaiseminen tiedotteella, tai
- c. oikaiseminen tulevassa tilinpäätöksessä, jossa vertailutiedot oikaistaan tarvittaessa takautuvasti.

Finanssivalvonnan ESMAlle raportoimat valvontatoimenpiteet koskevat vain näitä ohjeen määrittelemiä valvontatoimenpiteitä. ESMAlle ei raportoida Finanssivalvonnan muita valvontatoimenpiteitä kuten suositus tai korjaaminen seuraavassa tilinpäätöksessä ilman takautuvaa korjaamista, vaikka nämä muodostavat suuren osan Finanssivalvonnan valvonnasta. Toiseksi edellä kerrottu ESMAn tilastointi (taulukko 1) eroaa Finanssivalvonnan seurannasta muun muassa siten,

että ESMAlle raportoidaan valvontatoimenpiteet yhtiökohteisesti. Toisin sanoen jos yhtiöön on kohdistunut useampi valvontatoimenpide, niin ESMA-tilastoinnissa yhtiö huomioidaan vain kerran.

Edellä kuvion 3 osoittamista valvontatoimenpiteistä, joissa Finanssivalvonta edellytti korjaamista seuraavassa tilinpäätöksessä, oli 34 % (20 % vuonna 2014) sellaisia, jotka Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan liittyivät yhtiöiden tilinpäätöksiin, jotka olivat olennaisesti puutteellisia. Nämä yhtiöt raportoitiin myös ESMAlle valvontatoimenpideluokkaan c) kuuluvina. Finanssivalvonta pitää lukua korkeana.

Lisätietoja antavat

- tilinpäätösasiantuntija Nina Lindeman, puhelin 010 831 5325
- tilinpäätösasiantuntija Nina Oker-Blom, puhelin 010 831 5508.

Lisätietoja antaa

Markkina- ja menettelytapavalvonta, puhelin 010 831 5585.